

LO's udviklingspolitiske strategi

Forord

Lønmodtagerrettigheder skal være en del af udviklingspolitikken

Når Danmark giver udviklingsbistand, er det helt afgørende, at hjælpen også går til forbedring af lønmodtagernes rettigheder i udviklingslandene.

Kun ved at sikre ordentlige arbejdsforhold og en retfærdig indkomstfordeling vil den lokale befolkning i modtagerlandene opleve, at vores hjælp gavner.

Derfor arbejder vi i fagbevægelsen for, at arbejdstagerrettigheder og en retfærdig fordeling af ressourcerne bliver en del af den danske udviklingspolitik.

Med andre ord, mener vi, at ILO's store arbejde for decent work (anstændigt arbejde) skal være en integreret del af regeringens politik.

Alt for ofte oplever vi, at arbejdsmarkedets parter – og især fagbevægelsen – ikke får mulighed for at spille en aktiv rolle, når diverse regeringsstrategier skal implementeres.

For at fremme dagsordenen for anstændigt arbejde og social dialog, kræver det, at fagbevægelsen inddrages aktivt i udviklingsarbejdet – både i Danmark og ude i verden.

Fagbevægelsen har stor og værdifuld erfaring i udviklingsarbejde og bør derfor være en naturlig sparringspartner med regeringen.

Samtidig fortsætter vi med at styrke fagbevægelsen i udviklingslandene

gennem både International Faglig Sammenslutning og Ulandssekretariatet.

I denne strategi opridser vi LO-fagbevægelsens prioriteter på det udviklingspolitiske område, ligesom vi kommer med konkrete bud på, hvordan og hvad vi vil arbejde for i de kommende år.

Jeg håber, at strategien udover at give konkrete pejlemærker for vores arbejde også vil tjene som inspiration for andre, der arbejder for en mere retfærdig udviklingsbistand.

God læselyst.

Marie Louise Knuppert
International sekretær
Landsorganisationen i Danmark

LO's strategi for indsatsen i dansk udviklingsbistand indeholder en overordnet gennemgang med udgangspunkt i anstændigt arbejde og 5 underpunkter:

1. Vækst og beskæftigelse
2. Faglige rettigheder
3. Social dialog

4. Social beskyttelse, samt
5. Den danske forankring.

Formålet med strategien er at bidrage til at sikre dansk fagbevægelse mest mulig indflydelse på implementeringen af dansk udviklingspolitik frem til 2015.

Indledning

Hovedformålet med den danske udviklingsbistand er at bekæmpe fattigdom og bidrage til at skabe en bæredygtig udvikling frem mod opfyldelsen af FN's 2015-mål.

Der er for LO ingen tvivl om, at fattigdomsorienteret, økonomisk vækst er en forudsætning for udvikling. Hvis væksten ikke skal ende hos et meget lille og velhavende mindretal, kræver det, at væksten bygger på anstændige job forankret i et bæredygtigt arbejdsmarked med social dialog og respekt for grundlæggende arbejdstagerrettigheder.

Udviklingsbistand kan ikke stå alene, når vi taler om vores forpligtelse til at skabe varige forbedringer for de fattigste rundt omkring i verden. Handelspolitik er helt centralt både som middel og som hindring for at skabe vækst og velstand. LO-fagbevægelsen er overbevist om, at frihandel er et effektivt virkemiddel for at skabe vækst og velstand – og har i praksis set mange eksempler på, at handelshindringer holder udviklingslandenes produkter ude fra vores markeder. Frihandel er også i vores egen interesse – hvis vi kan afsætte vores produkter på flere markeder til en bedre pris, får vi glæde af den vækst, der skabes – gennem udviklingsbistand og gennem andres mulighed for at afsætte på vores markeder.

Når det drejer sig om de lande, der i forhold til dansk udviklingsbistand regnes for at være ulande, skal der

selvfølgelig tages særlige hensyn i de aftaler, der indgås for at fremme deres muligheder for at konkurrere på vores markeder. Frihandel og de aftaler, der indgås herom, skal naturligvis også være baseret på overholdelse af arbejdstagerrettigheder.

LO-fagbevægelsen ser derfor gerne, at der endelig kommer en afslutning på den igangværende handelsrunde – Doha-runden. Doha-runden skal lægge fundamentet for en bedre samhandel med specielt udviklingslandene, men da Doha-runden ikke tager fat i nogle af de helt centrale spørgsmål som arbejdstagerrettigheder eller investeringer, er det vigtigt, at WTO hurtigst muligt sætter disse emner på den handelspolitiske dagsorden.

Udviklingslandene skal have styrket deres muligheder for at agere og sikre, at de store multinationale virksomheder og internationale konsortier, der i dag udnytter udviklingslandenes arbejdskraft og naturressourcer, også betaler skat og aktivt bidrager til udviklingslandenes erhvervsudvikling.

LO mener, at dansk udviklingsbistand skal være global og anvendes både i Afrika, som er det fattigste kontinent, i Asien, hvor størstedelen af verdens fattige bor og i Latinamerika, hvor den meget store ulighed viser, at økonomisk vækst i sig selv ikke afhjælper fattigdomsproblemerne.

LO vil arbejde for at fremme disse udviklingspolitiske holdninger - gennem international fagbevægelse, i Danidas styrelse, gennem politisk lobbyarbejde både i Danmark og på europæisk plan samt gennem fagbevægelsens bistandsorganisationer – herunder Ulandssekretariatet og gennem det lokale solidaritetsarbejde.

Begrebet Decent Work – anstændigt arbejde – blev introduceret som koncept af ILO i 1999 og omhandler fire områder: beskæftigelse, arbejdstagerrettigheder, social dialog og social beskyttelse.

I ILO-erklæringen om social retfærdighed og fair globalisering vedtaget på Arbejdskonferencen i 2008 opfordres medlemslandene til at fremme dagsordenen for anstændigt arbejde nationalt og internationalt.

ILO's erklæring retter sig mod fire problemstillinger, som er blevet mere og mere åbenlyse i de senere års udvikling. Det gælder:

- a) Jobløs vækst (altså en økonomisk vækst, der ikke skaber flere reelle job) – hvor anstændigt arbejde sætter beskæftigelse i centrum, og fordrer en strategi, der fremmer beskæftigelsen, ved at skabe et bæredygtigt institutionelt og økonomisk miljø
- b) Social dumping, børnearbejde, og faldende indkomstandel blandt lønmodtagerne (hvor aflønningen

udgør en mindre del af bruttoværditilvæksten i landet) - hvor anstændigt arbejde sætter de grundlæggende arbejdstagerrettigheder i centrum, og stiller skarpt på at udvikle og forbedre foranstaltninger til social beskyttelse, social sikring og beskyttelse af arbejdstagere

- c) Manglende demokratisk udvikling, manglende lokalt ejerskab og dårlig regeringsførelse – hvor anstændigt arbejde viser behovet for social dialog og trepartsaftaler, som har vist sig at være de bedste metoder til at tilpasse implementeringen til hvert enkelt lands behov og forhold
- d) Større usikkerhed og turbulens som følge af globaliseringen og et deraf øget behov for sociale sikkerhedsnet – hvor anstændigt arbejde peger på øget social beskyttelse, der respekterer, fremmer og realiserer de grundlæggende principper og rettigheder i forbindelse med arbejde.

Pointen er, at de fire problematikker er uadskillelige; Såfremt nogle af målsætningerne ikke fremmes, vil det bremse fremskridtene for de andre.

LO vil derfor arbejde for

- at anstændigt arbejde indgår i både dansk og europæisk udviklingspolitik med henblik på at skabe bæredygtige arbejdsmarkeder i udviklingslandene med økonomisk vækst, med henblik på at undgå social dumping og bidrage til at skabe muligheder for øget handelssamarbejde
- at Danmark laver en egentlig "national handlingsplan for anstændigt arbejde" med konkrete anvisninger på realisering af anstændigt arbejde, der skal sikre sammenhæng mellem dansk handels-, bistands- og udenrigspolitik
- at anstændigt arbejde og overholdelse af grundlæggende arbejdstagerrettigheder indgår som en del af de bilaterale aftaler, EU indgår
- at sammenhængen mellem arbejdstagerrettigheder og investeringer hurtigst muligt bliver sat på WTO's handelspolitiske dagsorden
- at fordelingen af dansk udviklingsbistand fortsat skal være global, altså omfatte såvel Asien, Latinamerika og Afrika.

1 Vækst og beskæftigelse

Manglen på job, der kan opsuge de store ungdomsårgange i udviklingslandene, er katastrofal og fører til social uro, migration og fastholder de unge i fattigdom. Der er ingen tvivl om, at jobskabelse skal være en central del af dansk udviklingsbistand. Der er heller ingen tvivl om, at alle job ikke er lige gode – alt for ofte er de job, der skabes i udviklingslandene, så ringe, at de dårligt giver basis for andet end ren og skær overlevelse. Der er ingen institutionelle rammer, der sikrer arbejdsforholdene, og mange job – eksempelvis i frihandelszoner – er meget usikre og bidrager kun i begrænset omfang til reel vækst. Det er et krav fra fagbevægelsen, at de job, der skabes gennem udviklingsbistanden er anstændige job, hvor grundlæggende arbejdstagerrettigheder overholdes.

Det er også et udbredt problem, at uddannelsesmulighederne – også de, der finansieres gennem udviklingsbistanden - alt for ofte ikke er baseret på arbejdsmarkedets behov. Der er brug for at sætte større fokus på de erhvervsfaglige uddannelser, som en forudsætning for, at der kan skabes produktive job. Uddannelser skal altid være tilpasset de lokale omstændigheder og forhold, men det vil være hensigtsmæssigt at inddrage danske erfaringer fra arbejdsmarkedets parter og institutioner med erhvervsrettede uddannelser i udviklingen af fleksible erhvervsrettede uddannelser. Det er ligeledes nødvendigt at styrke uddannelserne

inden for den offentlige sektor på grund- og mellemniveau, for at sektoren kan yde service til borgere og erhvervsliv.

For at skabe det grundlag, der kan give alle mulighed for et anstændigt liv, er det nødvendigt at styrke produktiviteten og værditilvæksten blandt de små og mellemstore virksomheder (SME'er). Der skal skabes lettere adgang til målrettede uddannelser, rådgivning og kredit.

LO vil arbejde for

- at lokale fagforeninger og arbejdsgivere sammen kan søge danske bistandsmidler og teknisk bistand til at få opgraderet og uddannet arbejdsstyrken.
- at der i forbindelse med udviklingen af de erhvervsfaglige uddannelser gennemføres reformer i udviklingslandene, som styrker samarbejdet mellem skoler, virksomheder og faglige organisationer, og som kan sikre, at de unge får de praktiske, faglige færdigheder, der er brug for.

2 Faglige Rettigheder

Faglige rettigheder er menneskerettigheder. Paragrafferne 23 og 24 i Verdenserklæringen om Menneskerettigheder beskriver omhyggeligt menneskenes rettigheder på arbejdsmarkedet. Alt for ofte overses krænkelse af faglige rettigheder, når der tales om menneskerettigheder. Gennem den Internationale Faglige Sammenslutnings årlige rapporter er det klart dokumenteret, at det stadig er med livet som indsats, at tillidsfolk udfører deres faglige arbejde i mange udviklingslande. Alligevel indgår overholdelse af ILO's kernekonventioner ikke i den danske regerings landestrategier i forhold til programsamarbejdslandene på trods af, at der sker alvorlige krænkelse af faglige rettigheder i flere af landene.

I mange udviklingslande er kun det lille mindretal af arbejdstagere i den formelle økonomi omfattet af retten til at organisere sig og føre kollektive forhandlinger. Kvinder er overrepræsenteret inden for den uformelle økonomi og udsættes for diskrimination på en lang række områder – også i de mange lande, der har ratificeret ILO's konventioner om ligeløn og forskelsbehandling.

Til trods for, at den internationale konvention mod børnearbejde er ratificeret af de fleste lande, er børnearbejde fortsat udbredt – navnlig i den uformelle økonomi. Fagbevægelsen har derfor en særlig opgave i at bistå fagbevægelsen i udviklingslandene i forhold til den uformelle økonomi.

LO vil arbejde for

- at den danske regering bidrager til en reel implementering og håndhævelse af ILO's kernekonventioner om grundlæggende arbejdstagerrettigheder
- udbredelse og anerkendelse af IFS's store og vigtige arbejde med at dokumentere krænkelse af faglige menneskerettigheder over hele verden.

3 Social dialog

LO har intet imod et stærkere fokus på privatsektordrevet vækst, men er af den faste overbevisning, at den private sektor trives bedst i et sundt erhvervsklima baseret på social dialog. I det omfang dansk udviklingspolitik indtil nu har fokuseret på beskæftigelses spørgsmål, er det sket uden i nævneværdig grad at berøre arbejdsmarkedet og de sociale partnere. Svage institutionelle strukturer uden social dialog øger risikoen for jobløs vækst. De stærke danske traditioner for social dialog bør i langt højere grad indgå i dansk udviklingspolitik. Det kræver, at arbejdsmarkedets parter kommer til at spille en aktiv rolle i implementeringen af dansk udviklingspolitik. Både i Danmark og ude.

I Danmark indgår LO-fagbevægelsen i arbejdet med kritisk dialog med danske erhvervs-virksomheder i f.eks. Dansk Initiativ for Etisk Handel. Hvis virksomhedernes samfundsansvar (CSR – Corporate Social Responsibility) skal have en reel virkning, kræver det tilstedeværelse og reel inddragelse af lokale fagforeninger på virksomhedsplan i udviklingslandene med kapacitet til social dialog.

LO vil arbejde for

- at kapacitetsopbygning af de sociale partnere – både arbejdsgiverorganisationer og fagforbund – styrkes
- at der nedsættes et trepartsudvalg med deltagelse af repræsentanter for fagbevægelsen, arbejdsgiverne og udenrigsministeriet, med det formål at sikre den sociale dialog i et forøget fokus på privatsektordrevet vækst.

4 Social beskyttelse

I udviklingslandene betyder manglen på produktive job i den private sektor og en svagt udviklet offentlig sektor, at det store flertal af befolkningen er henvist til at arbejde inden for den såkaldte uformelle økonomi. Ofte er de ikke dækket af arbejdsmarkedslovgivningen – og ikke omfattet af nogen form for sociale sikkerhedsnet. En helt almindelig sygdom eller en banal ulykke kan umiddelbart trække livsgrundlaget væk under en hel familie.

En yderligere pointe er, at disse problemstillinger forværres af meget svage statsapparater i udviklingslandene. Derfor må dansk udviklingsbistand, ligesom det nu erkendes i store dele af verdenssamfundet, også sigte på at styrke statsapparatet til at implementere og kontrollere overholdelsen af grundlæggende internationale og nationale aftaler.

5 Den danske forankring

LO vil arbejde for

- at der sikres adgang til sociale sikringsordninger
- at dansk udviklingsbistand i sin iver efter at styrke den private sektor ikke svigter bistand til kapacitetsopbygning af stærke statslige enheder, der kan sikre og kontrollere implementeringen af grundlæggende internationale og nationale rettigheder og aftaler.
- at styrke indsatsen i forhold til den uformelle økonomi hos fagbevægelsen i udviklingslandene, der kan spille en central rolle som organisator og udvikler af stærke kollektive strukturer.

Solidaritet – national og international – er en del af fagbevægelsens historiske tradition. LO ønsker, at den danske bistand øges til 1 pct. af BNP. Forudsætningen for, at LO-fagbevægelsens medlemmer fortsat vil give støtte til bistanden, er, at den nytter noget og knytter an til en dansk virkelighed, både i forhold til danske virksomheder, i forhold til fagbevægelsen og resten af civilsamfundet. LO har derfor en særlig forpligtelse til at sikre, at anvendelsen sker på en måde, der bidrager til mere stabile samfund i udviklingslandene, skaber nye markeder for dansk eksport og modvirker social dumping.

Danmark har forpligtet sig til at øge sin bistand til klimatilpasning i udviklingslandene, og der er afsat midler målrettet de fattigste lande. Derudover vil overførsel af energiteknologi til udviklingslandene være et væsentligt indsatsområde, når en global klimaaftale skal implementeres. Dette kan gøres på en måde, der både tilgodeser udviklingslandene og giver muligheder for eksport af dansk energiteknologi og dermed skaber arbejdspladser både i udviklingslandene og i Danmark.

Inden for Industrialiseringsfonden for Udviklingslande skabes betingelser for, at danske virksomheder kan investere i udviklingslandene. IFU har vist sig at være en god forretning, da de beløb, der i sin tid blev skudt ind i fonden, er betalt tilbage, og IFU har i dag en betragtelig

egenkapital. Det vil være oplagt at benytte IFU til at administrere en fond, der kan bistå danske virksomheder, der ønsker at eksportere energiteknologi til udviklingslande og vækstøkonomier. For at undgå, at disse projekter konkurrerer med projekter målrettet de fattigste lande, skal fonden være en selvstændig fond i lighed med Industrialiseringsfonden for Østlande.

LO vil arbejde for

- at der etableres et nyt erhvervsinstrument, der gør det muligt for danske virksomheder i samarbejde med danske fagforeninger og institutioner med erhvervsrettede uddannelser, at skræddersy de faglige uddannelser, som kan være en forudsætning for virksomhedens investering og partnerskab i udviklingslandene
- at den danske bistand øges til 1 pct. af BNP
- at der oprettes en fond, der administreres i regi af IFU, til at fremme danske virksomheders eksport af energiteknologi til udviklingslande og vækstøkonomier.

Landsorganisationen i Danmark
Islands Brygge 32 D
2300 København S
www.lo.dk

